

Na sobotu 25. dubna 2009 naplánovalo Občanské sdružení Údolí Třebůvky druhý výšlap kolem řeky Třebůvky. Očekávanými účastníky byli, mimo členů občanského sdružení Údolí Třebůvky, zástupci Povodí Moravy, s.p. Ing. Mojmír Pehal, ředitel závodu Horní Morava v Olomouci a Ing. Miroslav Foltýn z útvaru vodohospodářského plánování, Mgr. Jiří Dostál z Odboru výkonu státní správy Ministerstva životního prostředí v Olomouci, Mgr. Lukáš Krejčí z Unie pro řeku Moravu (Občanské sdružení Údolí Třebůvky je od 6.2.2009 kolektivním členem Unie pro řeku Moravu), Mgr. Pavel Černý z odboru ŽP MěÚ Mohelnice a Ondřej Körner, zástupce firmy Mohelnická zemědělská a.s.

Výšlap se konal bezprostředně po snaze ministra dopravy Petra Bendla předložit na jednání vlády v pondělí 20.dubna 2009 materiál řešící „Návrh dalšího postupu provozování a budování vodních cest a v souvislosti s reálností a účelností územní ochrany průplavního spojení Dunaj-Odra-Labe“ (D-O-L). I když po výhradách ministra životního prostředí Martina Bursíka byl tento bod z programu jednání vlády 20.4.2009 stažen, stala se problematika D-O-L ústředním tématem hovorů vedených v průběhu celé trasy i u pozdního společného oběda mezi účastníky tohoto jarního výšlapu.

Snahou členů Občanského sdružení Údolí Třebůvky je zachovat současný víceméně přírodní charakter řeky Třebůvky a jejího údolí mezi Vranovou Lhotou a Lošticemi. Třebůvka je v tomto úseku jen málo dotčena činností člověka. Vyskytují se zde jen krátké lokální úpravy břehů a koryta, několik jezů a řeka protéká převážně mezi loukami.

Členové Občanského sdružení Údolí Třebůvky se oprávněně obávají, že pokračování příprav na projektu plavebního kanálu D-O-L by vedlo k ohrožení údolí Třebůvky. Labská větev D-O-L by totiž procházela právě v těchto místech údolím Třebůvky a předpokládá se zde vybudování vodní nádrže Loštice, která by, mimo jiné, měla akumulovat vodu pro potřeby zajištění plavby v kanálu. S pokračováním prací na dalších přípravách D-O-L souvisí také putovní výstava o vodním koridoru Dunaj-Odra-Labe, pořádaná o.p.s. Plavba a vodní cesty ve spolupráci s dalšími zainteresovanými organizacemi. Výstava byla slavnostně zahájena 16.4.2009 v Městském informačním centru v Přerově a potrvá do 31.8.2009.

Snaha o propojení Severního, Baltského a Černého moře vodní dopravou je známá už od 14. století. V jednotlivých obdobích byla více či méně aktuální. Průplav D-O-L byl zapracován do Státního vodohospodářského plánu v roce 1956 a následně i do stále platného Směrného vodohospodářského plánu (SVP) v roce 1975. Trasa průplavního spojení D-O-L je územně hájena Usnesením vlády ČSR č. 169/1971.

V roce 2007 byla na základě objednávky Ministerstva pro místní rozvoj zpracována ÚZEMNÍ STUDIE REÁLNOTI A ÚČELNOSTI ÚZEMNÍ OCHRANY PRŮPLAVNÍHO SPOJENÍ D-O-L s těmito závěry:

- dále územně hájit trasu D-O-L v Politice územního rozvoje ČR 2008 do doby prověření reálnosti a účelnosti územní ochrany průplavního spojení D-O-L na úrovni dotčených zemí EU,
- iniciovat k vyjasnění potřeb dalšího územního hájení koridoru D-O-L a jeho větví jednání se všemi dotčenými státy, posoudit v úplných evropských souvislostech spektrum problematik realizace, přepravní účinnosti a investiční náročnosti jednotlivých větví D-O-L včetně podmínek finančního zajištění projektu ze zdrojů EU,
- iniciovat v rámci nadnárodní spolupráce zpracování komplexního projektu podmínek a vlivů územního hájení koridorů a předpokladů realizace evropské vodní cesty D-O-L napříč územím EU v úsecích Labské, Oderské a Dunajské větve, včetně zpracování jednotné metodiky pro hodnocení vlivů průplavního spojení na vodu a vodní poměry v území a vyhodnocení vlivů D-O-L na udržitelný rozvoj dotčeného území EU (využít

k tomu „Program pro společné nadnárodní projekty CENTRAL EUROPE“, zahajovaný v roce 2008),

- zpracovat prognózu vodohospodářské bilance povodí ČR dotčených trasou průplavního spojení D-O-L pro časové horizonty 2030 a 2050.

Průplavní spojení D-O-L je evidováno v rámci Evropské dohody o hlavních vnitrozemských vodních cestách mezinárodního významu (AGN), která byla přijatá v Ženevě v roce 1996, proto je nutné o budoucnosti záměru průplavu D-O-L a územního hájení jeho trasy rozhodovat spolu se sousedními státy v souvislostech celé Evropy.

Dopady možné realizace průplavu D-O-L na životní prostředí by byla značné a dá se předpokládat že většinou negativní. Pro některé úseky jsou uvažované varianty trasy říční – koryty řek, pro jiné formou plavebních kanálů, tzn. mimo koryta řek. Obecně by budování průplavu vyvolalo potřeby rozsáhlých regulací řek, odběrů vody, která by musela být akumulována v nových vodních nádržích nebo, jak se také zvažuje, přečerpávána. To vše by se mělo odehrát v území, kde se dosud zachovaly poslední cenné prvky biologické rozmanitosti, často chráněné z titulu ochrany přírody jako velkoplošná nebo maloplošná zvláště chráněná území, jako významné krajinné prvky nebo dokonce jako lokality soustavy NATURA 2000. Hlavní povodí Moravy má ze všech tří hlavních povodí ČR nejmenší specifický odtok, za takových podmínek si pak lze jen těžko představit efektivní provozování vodní dopravy, vždyť i ve vodnatějším povodí Labe jsme svědky toho, že se vodní doprava neustále potýká s nedostatkem vody k plavbě. To je, zvláště v současné době když v dopravě dominují hlavně požadavky na rychlost, včasnost dodání a operativnost, pro vodní dopravu velký handicap.

Pokud se týká územního hájení lokality výhledové akumulace povrchových vod Loštice, ta je součástí SVP, jeho platnost by měla skončit schválením prvních plánů oblastí povodí a byla zahrnuta ještě v návrhu Plánu hlavních povodí České republiky (PHP ČR) v roce 2006. V Generelu území chráněných pro akumulaci povrchových vod, který právě zpracovává Ministerstvo zemědělství ČR s Ministerstvem životního prostředí ČR není tato lokalita v současné době uvažovaná k hájení. Je však velmi pravděpodobné, že hájení bude prosazovat Ministerstvo dopravy ČR a Ministerstvo pro místní rozvoj ČR.

Co se týká protipovodňové ochrany na Třebůvce, v Koncepti protipovodňové ochrany Pardubického kraje jsou jako území nedostatečně hájená před povodněmi uvedena města a obce: Moravská Třebová, Linhartice, Městečko Trnávka a Vranová Lhota. Jako vhodná opatření jsou pro obec Vranová Lhota navrhovány lokální úpravy koryta a výstavba suché nádrže (poldru) nad obcí, která by měla zvýšit protipovodňovou ochranu na úroveň Q_{20} . Jako ochrana pro město Moravská Třebová se připravuje suchá nádrž (poldr) Boršov a ve všech těchto nedostatečně chráněných lokalitách se předpokládají úpravy koryta Třebůvky (pročištění, zkapacitnění mostů, ...).

V roce 2008 byla pro Povodí Moravy, s.p. dokončena studie Malá Haná – studie odtokových poměrů, která měla za cíl popsat a zhodnotit možnost využít k protipovodňové ochraně původní zavlažovací systém v údolní nivě Třebůvky, Jevíčky a Nectavy. Postupné prosazování takových, v podstatě přírodně blízkých, protipovodňových opatření je závislé na spolupráci s uživateli pozemků v okolí vodních toků.

Obdobně je pro zachování přirozeného charakteru řeky Třebůvky v údolí mezi Lošticemi a Vranovou Lhotou vhodné zapojit do procesu ochrany uživatele okolních zemědělských pozemků, kteří by v budoucnu mohli být, z jejich pohledu, negativně ovlivněni přirozeným vývojem koryta Třebůvky. Právě do této oblasti je vhodné směřovat aktivitu Občanského sdružení Údolí Třebůvky v následujícím období. Ing. Miroslav Foltýn, Povodí Moravy s.p.